

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО**

Кафедра фінансів, обліку і оподаткування

ПОГОДЖЕНО

Гарант ОПП «Фінанси, банківська
справа та страхування»
д.е.н., проф. Олена ЯЦУХ

«29» серпня 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри фінансів, обліку і
оподаткування

д.е.н., проф. Олена ЯЦУХ

«29» серпня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Страховий менеджмент»

для здобувачів ступеня вищої освіти «Магістр»
зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування
та фондовий ринок»
за ОПП Фінанси, банківська справа та страхування
(на основі освітнього ступеня бакалавра)

Факультет економіки та бізнесу

2023 – 2024 н.р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Страховий менеджмент» для здобувачів ступеня вищої освіти «Магістр» зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» за ОПП Фінанси, банківська справа та страхування (на основі освітнього ступеня бакалавра). – Запоріжжя, ТДАТУ, 2022. – 11 с.

Розробник: к.е.н., доцент Сергій КОСТОРНОЙ

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри фінансів, обліку і оподаткування

Протокол № 1 від 29 серпня 2023 року

В.о. завідувача кафедри фінансів, обліку і оподаткування

д.е.н., професор Олена ЯЦУХ

Схвалено методичною комісією факультету економіки та бізнесу зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» за ОПП Фінанси, банківська справа та страхування (на основі освітнього ступеня бакалавра)

Протокол № 1 від 4 вересня 2023 року

Голова, доц. Юлія ВОРОНІНА

© Косторной С.В.

ТДАТУ, 2023 рік

1 ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів 3	Галузь знань: 07 Управління та адміністрування	Обов'язкова	
Загальна кількість годин – 90 годин	Спеціальність: 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»	Курс	Семестр
Змістових модулів - 2		1 (маг.)	2
Тижневе навантаження: аудиторних занять - 2 год. самостійна робота студента – 5 год.	Ступінь вищої освіти: «Магістр»	Вид занять	Кількість годин
		Лекції	10 год.
		Лабораторні заняття	-
		Практичні заняття	10 год.
		Семінарські заняття	-
		Самостійна робота	70 год.
		Форма контролю: екзамен	

2 МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою дисципліни «Страховий менеджмент» є формування у студентів знань і навичок з підготовки та реалізації управлінських рішень щодо різних аспектів діяльності страхових компаній.

Завдання курсу полягають у набутті студентами знань з теорії та практики управління страховою компанією; надання страхових послуг; оцінювання ризиків; урегулювання страхових претензій.

Предметом курсу виступають фінансові аспекти управління процесами створення та ефективного використання потенціалу страхових організацій.

Освітня компонента забезпечує набуття здобувачами ВО:

- Загальних компетентностей:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК03. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК04. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК05. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК09. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

- Спеціальних (фахових) компетентностей:

ФК1. Здатність використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи та страхування у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.

ФК2. Здатність використовувати теоретичний та методичний інструментарій для діагностики і моделювання фінансової діяльності суб'єктів господарювання.

ФК3. Здатність застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ФК4. Здатність оцінювати дієвість наукового, аналітичного і методичного інструментарію для обґрунтування управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ФК6. Здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при розв'язанні складних задач і проблем у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ФК7. Здатність до пошуку, використання та інтерпретації інформації, необхідної для вирішення професійних і наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ФК8. Здатність застосовувати інноваційні підходи в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ФК9. Здатність розробляти технічні завдання для проектування інформаційних систем у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

- Програмних результатів навчання:

РН01. Використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи та страхування у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.

PH02. Знати на рівні новітніх досягнень основні концепції і методології наукового пізнання у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

PH03. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

PH04. Відшукувати, обробляти, систематизувати та аналізувати інформацію, необхідну для вирішення професійних та наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

PH06. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень усно і письмово, брати участь у фахових дискусіях.

PH08. Вміти застосовувати інноваційні підходи у сфері фінансів, банківської справи та страхування та управляти ними.

PH09. Застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

PH10. Здійснювати діагностику і моделювання фінансової діяльності суб'єктів господарювання.

PH11. Застосовувати поглиблені знання в сфері фінансового, банківського та страхового менеджменту для прийняття рішень.

PH12. Обґрунтувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування та оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів.

PH13. Оцінювати ступінь складності завдань при плануванні діяльності та опрацюванні її результатів

PH14. Вміти працювати як самостійно, так і в команді з продажу фінансових послуг.

PH16. Готувати презентаційні матеріали за результатами аналітичних досліджень, а також розробленими проектами

PH17. Обґрунтовувати джерела фінансового забезпечення діяльності на мікро-, мезо- та макрорівні та оцінювати ефективність їх використання.

- *soft skills* показувати навички самостійної роботи, чесність та відповідальність за точність та об'єктивність подання інформації у сформованих звітах

Міждисциплінарні зв'язки з урахуванням структурно-логічної схеми ОПП «Фінанси, банківська справа та страхування».

Перелік навчальних дисциплін, знання з яких потрібні для вивчення освітньої компоненти «Страховий менеджмент»: «Фінанси», «Страхова справа», «Фінансовий менеджмент», «Банківський менеджмент».

Перелік освітніх компонент, вивчення яких у подальшому базується на матеріалі освітньої компоненти «Страховий менеджмент»: «Фінансово-кредитний механізм зовнішньоекономічної діяльності», переддипломна практика, державна атестація.

3 ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. «Теоретичні основи страхового менеджменту»

Тема 1. Сутність страхового менеджменту

Страхування. Страховик. Страхувальник. Застрахована особа. Страхова сума. Страхова виплата (страхове відшкодування). Страхова премія (страховий платіж, страховий внесок). Страховий ринок. Страховий менеджмент. Правове забезпечення страхування.

Тема 2. Створення страхової компанії, її ресурсний потенціал

Етапи створення страхової компанії. Філії, представництва, агентства. Ліцензування страхових компаній. Основні ресурси страховика: фінансові ресурси; матеріальні ресурси; кадрові ресурси; інформаційні ресурси. Принципи управління страховою компанією.

Тема 3. Планування у страховій діяльності

Сутність та етапи планування. Фінансова стратегія. Страховий портфель. Тарифна політика страховика. Фінансове планування. Бізнес-планування. Структура бізнес-плану. Бюджетування у страховій організації.

Тема 4. Управління маркетинговою діяльністю в страховому бізнесі

Сутність та складові страхового маркетингу. Мета та завдання страхового маркетингу. Маркетинговий комплекс. Страховий продукт. Стратегічний та оперативний маркетинг. Канали реалізації страхових продуктів.

Змістовий модуль 2. «Управління фінансами страхових компаній»

Тема 5. Страхові ризики

Поняття та види ризиків. Оцінка ризиків. Ризик-менеджмент. Управління ризиками у страхуванні. Андерайтинг. Актуарні розрахунки. Страхова статистика. Врегулювання страхових претензій. Перестраховування.

Тема 6. Управління грошовими потоками страховика

Грошові потоки страхової компанії. Класифікація грошових потоків. Доходи і витрати страхової компанії. Формування прибутку страховика. Поточна діяльність. Інвестиційна діяльність. Фінансова діяльність.

Тема 7. Управління фінансовою надійністю страховика

Фактори фінансової стійкості страховика. Управління інвестиційним портфелем страховика. Управління платоспроможністю. Управління активами. Формування та розміщення страхових резервів.

Тема 8. Фінансовий моніторинг у страхових організаціях

Сутність фінансового моніторингу. Первинний фінансовий моніторинг. Державний фінансовий моніторинг. Суб'єкти фінансового моніторингу. Типові порушення.

4 СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Номер тижня	Вид заняття	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	Кількість				
			годин				балів
			лк	лаб.	пр.	СРС	
Змістовий модуль 1 <i>«Теоретичні основи страхового менеджменту»</i>							
21-22	Лекція 1	Сутність страхового менеджменту	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 1	Сутність страхового менеджменту	-	-	2	-	4
	Самостійна робота 1	Робота на освітньому порталі	-	-	-	10	3
23	Лекція 2	Створення страхової компанії, її ресурсний потенціал	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 2	Створення страхової компанії, її ресурсний потенціал	-	-	-	-	4
	Самостійна робота 2	Робота на освітньому порталі	-	-	-	5	3
24	Лекція 3	Планування у страховій діяльності	-	-	-	-	-
	Практичне заняття 3	Планування у страховій діяльності	-	-	2	-	4
	Самостійна робота 3	Робота на освітньому порталі	-	-	-	5	2
25	Лекція 4	Управління маркетинговою діяльністю в страховому бізнесі	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 4	Управління маркетинговою діяльністю в страховому бізнесі	-	-	-	-	3
	Самостійна робота 4	Робота на освітньому порталі	-	-	-	5	2
26-27	Самостійна робота	Підготовка до ПМК 1	-	-	-	10	-
	ПМК 1	ПМК 1	-	-	-	-	10
Всього за змістовий модуль 1 – 45 год.			6	-	4	35	35
Змістовий модуль 2 <i>«Управління фінансами страхових компаній»</i>							
34	Лекція 5	Страхові ризики	-	-	-	-	-
	Практичне заняття 5	Страхові ризики	-	-	2	-	4
	Самостійна робота 5	Робота на освітньому порталі	-	-	-	5	3
35-36	Лекція 6	Управління грошовими потоками страховика	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 6	Управління грошовими потоками страховика	-	-	2	-	4
	Самостійна робота 6	Робота на освітньому порталі	-	-	-	10	3
37	Лекція 7	Управління фінансовою	2	-	-	-	-

		надійністю страховика					
	Практичне заняття 7	Управління фінансовою надійністю страховика	-	-	-	-	4
	Самостійна робота 7	Робота на освітньому порталі	-	-	-	5	2
38	Лекція 8	Фінансовий моніторинг у страхових організаціях	-	-	-	-	-
	Практичне заняття 8	Фінансовий моніторинг у страхових організаціях	-	-	2	-	3
	Самостійна робота 8	Робота на освітньому порталі	-	-	-	5	2
39-40	Самостійна робота	Підготовка до ПМК 2	-	-	-	10	-
	ПМК 2	ПМК 2	-	-	-	-	10
Всього за змістовий модуль 2 – 45 год.			4	-	6	35	35
Екзамен							30
Всього з навчальної дисципліни – 90 год.							100

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 1

1. Сутність страхового менеджменту
2. Страховий ринок.
3. Правове забезпечення страхування.
4. Етапи створення страхової компанії.
5. Філії, представництва, агентства страхової компанії.
6. Ліцензування страхових компаній.
7. Основні ресурси страховика: фінансові, матеріальні, кадрові, інформаційні.
8. Принципи управління страховою компанією.
9. Сутність та етапи планування у страховій компанії.
10. Фінансова стратегія страхової компанії.
11. Страховий портфель.
12. Тарифна політика страховика.
13. Фінансове планування страхової компанії.
14. Бізнес-планування. Структура бізнес-плану страхової компанії.
15. Бюджетування у страховій організації.
16. Сутність та складові страхового маркетингу.
17. Маркетинговий комплекс страхової компанії.
18. Страховий продукт.
19. Канали реалізації страхових продуктів.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 2

20. Поняття та види ризиків. Оцінка ризиків.
21. Ризик-менеджмент. Управління ризиками у страхуванні.
22. Андеррайтинг. Актуарні розрахунки.
23. Страхова статистика.
24. Врегулювання страхових претензій.
25. Перестраховання.
26. Грошові потоки страхової компанії. Класифікація грошових потоків.
27. Доходи і витрати страхової компанії. Формування прибутку страховика.
28. Поточна, інвестиційна, фінансова діяльність страхової компанії.
29. Фактори фінансової стійкості страховика.
30. Управління інвестиційним портфелем страховика.
31. Управління платоспроможністю та активами страхової компанії.
32. Формування та розміщення страхових резервів.
33. Сутність фінансового моніторингу.
34. Суб'єкти фінансового моніторингу.
35. Типові порушення у страхових компаніях.

6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При викладанні дисципліни передбачається застосування таких методів:

- 1) лекція — для розкриття сутності наукових понять, явищ, процесів, логічно пов'язаних, об'єднаних загальною темою;
- 2) бесіда – для усвідомлення нових явищ, понять або відтворення вже наявних за допомогою діалогу;
- 3) опрацювання нормативних документів – виписування, конспектування, формування таблиць, схем, графіків та ін.;
- 4) виконання практичної роботи - застосування отриманих знань при вирішенні практичних завдань;
- 5) проблемний виклад – передбачає створення викладачем проблемної ситуації, допомогу здобувачам у вирішенні проблемного завдання;
- 6) кейс-метод – для обговорення практичних ситуацій.

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Алескерова Ю. В. Страховий менеджмент: підручник / Ю.В. Алескерова, І.Ю. Салькова, Л.І. Федоришина. Вінниця: ВНАУ, 2019. – 295 с.
2. Про страхування: Закон України від 18.11.2021 № 1909-IX [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text>
3. Про фінансові послуги та фінансові компанії: Закон України від 14.12.2021 № 1953-IX [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20#Text>

Допоміжна

1. Сокиринська І. Г. Журавльова Т.О. , Аберніхіна І.Г. Страховий менеджмент. Навчальний посібник / І.Г.Сокиринська, Т.О.Журавльова, І.Г.Аберніхіна – Дніпропетровськ: Пороги, 2016. – 300 с.
2. Страховий менеджмент: навч. посіб. / В. І. Аранчій, О. М. Остапенко, Т. М. Остапенко. – Полтава: ПДАА, 2018. – 252 с.
3. Страховий менеджмент: підручник / С.С. Осадець, О.В. Мурашко, В.М. Фурман; за наук. д.е.н., проф. С. С. Осадця. – К.: КНЕУ, 2011. – 333 с.
4. ДСТУ ISO 9001:2015 «Системи управління якістю. Вимоги». URL: <https://khoda.gov.ua/image/catalog/files/%209001.pdf>
5. Наказ Міністерства економіки України «Про затвердження Методичних рекомендацій з розроблення бізнес-плану підприємств» від 06.09.2006 №290. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0290665-06#Text>
6. Постанова Правління Національного Банку України «Про затвердження Положення про ліцензування та реєстрацію надавачів фінансових послуг та умови провадження ними діяльності з надання фінансових послуг» від 24.12.2021 № 153 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0153500-21#Text>

7. Постанова Правління Національного Банку України «Про затвердження Положення про реєстрацію страхових та перестрахових брокерів та умови провадження посередницької діяльності у сфері страхування та про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України» від 30.06.2022 № 135. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0135500-22#Text>

8. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Освітній портал ТДАТУ. URL: <http://op.tsatu.edu.ua>
2. Наукова бібліотека ТДАТУ. URL: <http://www.tsatu.edu.ua/biblioteka>
3. Методичний кабінет кафедри фінансів, обліку і оподаткування.
4. Internet.